

14.01.2022

Innspill fra Eidsiva Bredbånd AS – Høring produktmarkedsavgrensninger for fast bredbåndsaksess

1. Innledning

Eidsiva Bredbånd viser til Nkom's høringsbrev av 29. november 2021, hvor det bes om innspill til produktmarkedsavgrensninger for Fast Bredbåndsaksess.

Eidsiva Bredbånd er en del av Eidsivakonsernet. Eidsiva har 1200 ansatte og tre virksomhetsområder i ett konsern, med et felles samfunnsoppdrag; utvikle infrastruktur til det beste for samfunnet. Eidsiva er Norges største regionale energi- og infrastrukturselskap, og leverer samfunnsviktige tjenester til nær én million egne kunder på Østlandet.

Eidsiva Bredbånd har 155 ansatte, og holder til i Fakkeligården på Lillehammer. Med over 85 000 kunder er vi en av Norges største bredbåndsleverandører. Vi bygger fiber både i by og bygd med et langsiktig mål om at alle skal få tilgang til høyhastighetsbredbånd. Våre medarbeidere er vår viktigste ressurs, og vi legger stor vekt på god kultur og trivsel på arbeidsplassen. Eidsiva Bredbånd er en av Innlandets viktigste kompetansearbeidsplasser.

2. Svar på spørsmål knyttet til avgrensninger av relevante produktmarkeder for fast bredbåndsaksess på sluttbrukernivå

I kapittel 3 (høringsdokument) har Nkom gitt en kort beskrivelse av endringer og utviklingstrekk siden 2018-analysen som kan ha betydning for Nkoms arbeid med den nye analysen av bredbåndsmarkedet generelt, og avgrensninger av relevante produktmarkeder på sluttbrukernivå spesielt. Med utgangspunkt i denne beskrivelsen, har Nkom nedenfor stilt noen spørsmål som vi ønsker markedsaktørens synspunkter og innspill på.

1. Hvilke av endringene og utviklingstrekkene som er oppsummert i kapittel 3 bør særlig vektlegges i Nkoms vurderinger av produktmarkedsavgrensinger på sluttbrukernivå i et framoverskuende perspektiv?

Svar:

- *Beskrivelsen av det norske kobbernettet er dekkende, og fremover vil dette nettet ikke være av betydning for fast bredbåndsutvikling. Det skal bemerkes at situasjonen er annerledes i en del europeiske land som har en annen demografi og herunder valgt andre teknologier som forlenger kobbernettets levetid siden den geografiske utstrekningen og dekningen av sentralisert kobber gjør det mulig å ha korte avstander og høyere hastigheter enn hva tilfellet ville være i Norge*
- *Eidsiva Bredbånd tror at man fra et kundeperspektiv en periode på 1 til 5 år fortsatt vil ha noe Bredbånd over HFC (Coax), men at dette av markedsetterspørsmål etter fiber og mobile løsninger gjør at HFC gradvis fases ut selv om teknologien skulle henge med lenger enn dette. Der større områder er dekket med oppdaterte/kvalitativt gode HFC nett vil kunder fortsatt beholde dette som sin bredbåndsforbindelse om de er fornøyd med tjenesten og produktmiksen som leveres.*
- *For en kunde/bruker vil det ikke alltid være enkelt å forholde seg til ulikhetene av mobile løsninger. Fast Trådløst Bredbånd – FTB eksempelvis over 5 G vil ha definerte frekvenser og kapasiteter og vil direkte kunne konkurrere med fiber under gitte forhold. Andre løsninger som for en bruker også oppfattes som mobile, slik som mobilt bredbånd vil ha helt andre egenskaper og kvaliteter.*
- *På etterspørselssiden vil det derimot være slik at noen forbrukere er fornøyde med mobile (FTB) løsninger også for hjemmebruk, mens andre har behov for båndbredde uten kjente begrensninger som fiber kan gi. Pandemien, med økt bruk av hjemmekontor, har for mange avdekket nye og forsterkede behov utover det som tidligere opplevdes tilstrekkelig.*
- *FTB over både 4G og 5G vil være en viktig teknologi for å levere bredbåndstjenester for flere geografiske områder og kunder der fastnett kan være krevende og levere og det fortsatt finnes et kundegrunnlag.*

Er det andre endringer eller utviklingstrekk enn de som er oppsummert i kapittel 3 som bør hensyntas i Nkoms vurderinger av produktmarkedsavgrensinger på sluttbrukernivå i et framoverskuende perspektiv?

Svar:

- *Digitaliseringen som pågår i Norge krever bredbånd, både med tilstrekkelig båndbredde og med tilstrekkelig kvalitet, lav forsinkelse, høy opptid mv. Det bør hensyntas at behovet for videoløsninger med høy oppløsning, samt stadig økende underholdningsbehov og krav til lyd og bildekvalitet ofte vil kreve bredbåndsforbindelser som med høy hastighet og tilstrekkelig kapasitet. Det jobbes*

med underholdningstjenester også over mobile løsninger, men i nasjonal sammenheng synes dette noe prematurl.

- Norge blir mer og mer digitale og bredbåndsbehovet øker. Det som er et særlig utviklingstrekk er at tjenester på toppen av bredbånd, enten dette er basert på FTB, Fiber eller andre teknologier, blir applikasjonsbasert og i økende grad frigjort fra bredbåndet. Strømming av underholdning, alarmtjenester og fjernstyringer mv. er eksempler på dette. Fellesnevneren her er at det vil være konkurranse på mellom hhv. FTB, fiber og HFC der disse er tilgjengelig.

Den sterkt reduserte betydningen av bredbånd via kobberaksesser gjør at Nkom mener det som en del av den nye markedsanalysen er nødvendig å vurdere om det fortsatt kan sies å være kjedesubstitusjon mellom kobberbasert bredbåndsaksess og bredbåndsaksess basert på andre teknologier, eller om bredbånd basert på kobberaksess må defineres som et eget produktmarked i vedtak som Nkom planlegger å fatte i 2023 og som skal ha en tidshorison på 5 år fra vedtakstidspunktet. Samtidig vil de gjenværende kobberkundernes vurdering av substituerbarheten mellom alternative aksessteknologier kunne ha betydning for Nkoms vurdering av om de øvrige aksessteknologiene inngår i samme produktmarked på sluttbrukernivå i et framoverskuende perspektiv.

2. *I hvilken grad antas det at dagens kobberkunder vil vurdere bredbånd via henholdsvis fiberaksess, HFC-aksess og fast trådløst bredbånd som substituerbare produkter når tilbud om bredbånd via kobberaksess fases ut?*

Svar:

- Dagens kobberkunder som har bredbånd, vil i stor grad velge å ha et godt tjenestetilbud. Der det finnes fiber antas det at dette er primærvalget. Det er i mindre grad overlappende HFC og fibernetts så det vil også være noen som kanskje tenker at HFC er et bra valg, men samtidig ser vi at mange av dagens HFC nett ikke holder mål markedsmessig mot ny teknologi, og økt behov for bredbånd. For forbrukeren kan det være at noen ville ønsket å ha et friere valg når det gjelder underholdningstjenester, men dette vil i stor grad gjelde de grupperinger som ennå ikke har tatt strømming fullt ut i bruk. Det vil derfor bli en blanding av FTB og fiberløsningen og noen spredte HFC kunder fremover. Slik det ser ut i Eidsiva Bredbånd sitt operasjonsområde vil vi antatt i et framoverskuende perspektiv se inntil 4 ulike FTB operatører.
- I noen deler av landet der ingen av ovennevnte teknologier er tilgjengelig vil vi fortsatt se noe bredbånd over satellitt, eller radio.

Bredbåndsabonnement i fiberaksessnett tilbys stort sett med symmetriske kapasiteter, mens oppstrøms kapasiteter i bredbåndsabonnement i HFC-nett som regel er vesentlig lavere enn nedstrøms kapasiteter. Samtidig markedsfører Telenor og Telia bredbåndsabonnement via fiber- og HFC-nett under fellesbetegnelsene *Fiberbredbånd* (Telenor)¹² og *Fast bredbånd* (Telia)¹³ på en måte som gjør at fiberaksess og HFC-aksess fremstår som tilnærmet samme produkt for bredbåndskunder.

3. I hvilken grad antas det at bredbåndsabonnement via fiberaksess og HFC-aksess vil bli oppfattet som substituerbare produkter ut fra egenskaper, pris og bruksområde i et framoverskuende perspektiv?

Svar:

- Eidsiva Bredbånd tror det er et tidsspørsmål før man erkjenner at dette ikke er direkte sammenlignbare produkter. De burde ikke være markedsført som det «samme» produktet siden det har ulike egenskaper. HFC vil antatt bli faset ut til fordel for fiber i et framoverskuende perspektiv både av kapasitets og driftsmessige årsaker i de områdene i landet der HFC historisk ikke har vært en ledende utbygget teknologi. Dog vil en del borettslag og sameier antatt henge på hybride løsninger.
- Eidsiva bredbånd tror at kvalitative og tekniske krav til de ulike bredbåndsløsningene fremover vil spille en rolle for hva kunder vil foretrekke. Da vil det være FTB over 5G, eller alternativt oppgraderte HFC nett som vil være konkurrentene til fiber

I stortingsmeldingen Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds- og internettjenester heter det at fast trådløst bredbånd blir viktig for å nå det politiske målet om 100 prosent dekning for 100 Mbit/s bredbåndsaksess innen 2025, og det vises i meldingen til at dette målet forutsetter at trådløse nett kan gi bredbånd med 100 Mbit/s stabil hastighet. Selv om dagens tilbud om fast trådløst bredbånd i 4G-nett er begrenset til abonnement med lavere nedstrøms kapasiteter enn 100 Mbit/s, antas det at 5G-utbyggingen vil innebære at stadig flere vil få tilbud om bredbåndabonnement basert på fast trådløst bredbånd med minst 100 Mbit/s nedstrøms kapasitet i løpet av de nærmeste årene.

4. I hvilken grad antas det at bredbåndsabonnement via fast trådløst bredbånd, i henholdsvis 4G- og 5G-nett, vil bli oppfattet som substituerbare produkter til bredbånd via fiberaksess og/eller HFC-aksess ut fra egenskaper, pris og bruksområde i et framoverskuende perspektiv?

Svar:

- Eidsiva Bredbånd tror at de fleste bebodde hjem primært ønsker en fast forbindelse inn i huset under forutsetning av at man i forlengelsen av denne faste forbindelsen også får en god trådløs (eks wifi) opplevelse for alle aktuelle enheter som i økende grad kobles til nettet. Mobile løsninger egner seg som et tillegg til fiber/fast bredbånd der man rimeligere og raskere kan nå relativt mange husstander enn om man bygde fiber til alle. Utfordringen vil alltid være at interessen for å bygge gode mobile løsninger antatt vil være størst der også abonnementstilfanget vil være størst, nemlig langs hovedferdselsårer, industriområder, fritidsområder og «nasjonale anlegg» for idrettsarrangement mv.
- Eidsiva Bredbånd registrerer godt konkurransen fra FTB der dette markedsføres og bygges ut, og antar at dette vil både være gjeldene og stedvis økende etter hvert som underholdningstjenester og andre servicetjenester vil strømmes, eller leveres på toppen av en ellers standard, åpen internettforbindelse uavhengig av teknologisk løsning såfremt kvaliteten er tilstede.

Som grunnlag for Nkoms vurderinger av substituerbarhet på tilbudssiden og konkurransesituasjonen i bredbåndsmarkedet i et framoverskuende perspektiv ønsker Nkom å innhente markedsaktørenes synspunkter på hvordan konkurransen mellom ulike aktører og aksesssteknologier antas å utvikle seg de nærmeste årene.

5. **I hvilken grad antas det at fortsatt fiberutbygging vil føre til økt faktisk eller potensiell konkurranse om de til enhver tid eksisterende fiberkundene i årene fremover som følge av at konkurrerende fibernett etableres stadig nærmere hverandre og til dels overlapper?**

Svar:

- Norge er et langstrakt land, og her er det stor forskjell på bygd og by. Det er vanskelig å se for seg at det blir overlappende nett i spredtbygde områder, men det kan tidvis forekomme nærmere eller dels overlappende i bynære strøk
- Der vi vil se utbygging av FTB med 5G teknologi er økt fiberbygging for kapasitet til master, som kan føre til konkurranse mellom ulike aktører selv om vi tror dette vil være i begrenset grad. Her er det initialt også bedre om aktørene som er tilstede tillater markedstilpassede og konkurransetilpassede fremføringsalternativer og tilbyr dette.
- Eidsiva Bredbånd ser også at en utstrakt FTB utbygging også stedvis fører til økt fiberbygging og at disse teknologiene da delvis overlapper hverandre. Da er det igjen konkurranse mellom bredbåndet over de gitte teknologier og tjenestetilbud.

7. **I hvilken grad antas det at fast trådløst bredbånd i henholdsvis 4G- og 5G-nett vil bidra til økt faktisk eller potensiell konkurranse om de til enhver tid eksisterende fiberkundene i årene fremover?**

- Eidsiva Bredbånd mener dette vil bidra til økt konkurranse.
- Vi antar at internett og tv fortsatt vil leve sammen som «ett bundle» og potensielt vil konkurransen øke fra mobile tjenester om «bundle» på sikt blir en suksess over FTB. Hvis det i områder er bygget FTB vil det også ofte være tilgjengelig andre mobile produkter. Attraktive tilbud som kombinerer fiber, FTB og mobile tjenester vil kunne øke konkurransen mellom mobilaktører og fastnettaktører i enkelte områder.
- I påvente av fiber vil kunder som får anledning velge FTB når andre tilbud faller bort. Over tid, og om/når det tilbys fiber vil noen bytte til dette bredbåndstilbudet, mens andre vil være tilfreds med å fortsette med FTB. Her ser vi noen utfordringer med hvordan bredbåndsaktørene eksempelvis markedsfører sine produkter/tjenester som kvalitativt like uten at de kanskje er det?

8. **I hvilken grad antas det at konkurransen om de eksisterende HFC-kundene vil øke i årene fremover som følge av gradvis migrering fra HFC-nett til rene fibernett, og antas det at denne konkurransen vil utvikle seg på forskjellig måte i flerhusholdningssegmentet (MDU-markedet) og énhusholdningssegmentet (SDU-markedet)?**

- Som tidligere beskrevet tror vi HFC gradvis vil fases ut til fordel for fiber, særlig eldre/ikke oppgraderte nett. Dette for å skalere bedre på bl.a vedlikehold og sikre

fremtidige tjenester. Vi tror ikke det har noe å si om vi snakker om en eller flere husholdninger i dette tilfellet.

9. I hvilken grad antas det at økt tilbud om fast trådløst bredbånd i henholdsvis 4G- og 5G-nett vil bidra til økt faktisk eller potensiell konkurranse om de eksisterende HFC-kundene i årene fremover?

- Se svar i pkt 8. Eidsiva Bredbånd tror HFC gradvis vil bli borte, kanskje bortsett fra i deler av borettslagsmarkedet

10. I hvilken grad antas det at konkurransen om de til enhver tid eksisterende fast trådløst bredbånd-kundene vil øke i årene fremover som følge av flere tilbydere av fast trådløst bredbånd og utbygging av 5G-nett?

- Eidsiva Bredbånd mener at flere tilbydere vil medføre større konkurranse.

11. I hvilken grad antas det at fremtidig fiberutbygging i geografiske områder som i dag ikke har fiberdekning vil bidra til økt faktisk eller potensiell konkurranse om de til enhver tid eksisterende fast trådløst bredbånd-kundene i årene fremover?

Svar:

- Eidsiva Bredbånd mener den norske modellen står seg godt for bredbåndsbygging også fremover. Dog kan det hende at det vil skje en gradvis blanding av FTB, og Fiber i enkelte anbuds konkurranser om det er tilstrekkelig kunnskaper om de ulike nett, og geografiske forhold mv. Eidsiva Bredbånd mener det er av stor betydning for å nå våre nasjonale mål om en framtidsrettet bredbåndsdekning at flest mulig i landet får mulighet for fastnett forbindelse uten kjente begrensninger.
- En økt fiberdekning vil gi muligheter for en utvidet dekning fra flere aktører innenfor FTB, som igjen under gitte forutsetninger gir konkurranse på bredbånd

Med vennlig hilsen
Eidsiva Bredbånd AS

Ola Børke (Jan 17, 2022 15:17 GMT+1)

Ola Børke
Administrerende Direktør

Tom Caspersen
Direktør Telepolitikk og myndighetsansvar

20220118 Hørings svar produktmarkedsavgræsn inger final

Final Audit Report

2022-01-17

Created:	2022-01-17
By:	Tom Caspersen (Tom.Caspersen@eidsiva.no)
Status:	Signed
Transaction ID:	CBJCHBCAABAAAAJfJ7sKU54eFkqW84YjddbZS8Y-AjKE

"20220118 Hørings svar produktmarkedsavgræsn inger final" History

 Document created by Tom Caspersen (Tom.Caspersen@eidsiva.no)

2022-01-17 - 5:51:38 AM GMT

 Document emailed to Ola Børke (ola.borke@eidsiva.no) for signature

2022-01-17 - 5:52:12 AM GMT

 Email viewed by Ola Børke (ola.borke@eidsiva.no)

2022-01-17 - 2:16:56 PM GMT

 Document e-signed by Ola Børke (ola.borke@eidsiva.no)

Signature Date: 2022-01-17 - 2:17:13 PM GMT - Time Source: server

 Agreement completed.

2022-01-17 - 2:17:13 PM GMT